

Upravni odbor knjižnice sestavljajo vidni predstavniki podjetij, ustanov in občinskega ljudskega odbora. Pravilnik Študijske knjižnice določa naloge in namen ustanove ter pravice in dolžnosti organov upravljanja. Poslovnik določa delovni čas, poslovanje in razporeja delo.

Katalogiziranih je okoli 30.000 zvezkov za abecedni imenski katalog. Do konca 1960. leta bo ta katalog zaključen in se bo pričelo z delom za stvarni katalog. Inventariziran je ves knjižni fond. Poleg tega vodi knjižnica naslednje bibliografske pregleda: lokalnega (pregled člankov in razprav v periodikih), o pisateljih in njihovih delih, o strokovnih delih in recenzijah teh del. Vsak knjižničar ima več referatov, kar vpliva na potek dela.

Statistika kaže, da obiskujejo Študijsko knjižnico v glavnem dijaki gimnazije in gojenci Metalurške industrijske šole. Redni obiskovalci so še prosvetni delavci (učitelji in profesorji), inženirji in druga inteligenca, skratka vsi, ki se bolj ali manj že po svojem poklicu bavijo s knjigami. Nameščencev je manj, delavci in kmetje še ne obiskujejo knjižnice tako, kot bi bilo želeli. Gradivo knjižnice na veliko uporabljajo za predavanja na delavski univerzi, v splošno izobraževalnih tečajih itd. Ne gre prezreti tudi velikega kulturno-propagandnega pomena, saj ne mine dan, da knjižnice ne bi obiskale šolske ekskurzije, gostje iz železarn in rudnika, domačini in tujei.

Študijska knjižnica je povezana v organsko celoto z gimnazijo in muzejem. Služi družbenim organizacijam, ustanovam in delovnim kolektivom ter ohranja slovensko koroško kulturno dediščino. Pa tudi potrebe po knjigah v kraju in okolici iz dneva v dan naraščajo. Vedno večje je povpraševanje po tehniških, političnih, poljudnoznanstvenih in splošno izobraževalnih delih. Reforma šole in predvsem nova

oblika mature zahtevata od Študijske knjižnice vso pomoč.

Trajna, od drugih potreb in povpraševanj neodvisna, pa je naloga Študijske knjižnice, da išče in zbira knjige, ki obravnavajo Koroško, tako zemljepisno in zgodovinsko kot politično, ekonomsko, literarno, narodopisno itd. Zbira in hrani rokopisno in arhivsko gradivo znanih koroških kulturnih delavcev in ustanov.

Študijska knjižnica na Ravnah je tudi središče knjižničarstva za Mežiško, zgornjo Dravsko in Mislinjsko dolino. Organizira strokovna predavanja in posvetovanja za knjižničarje ljudskih knjižnic, krepi stike z vsemi okoliškimi ljudskimi knjižnicami ter jim nudi strokovno pomoč.

V prihodnje bo potekalo delo Študijske knjižnice na Ravnah v glavnem v dveh smereh, da bo tako v še večji meri izpolnjevala svoje naloge:

notranje delo: urediti stvarni katalog in bibliografije ter rokopisni in fotografski oddelek;

zunanje delo: služiti družbenim organizacijam, delovnim kolektivom in šolam ter prevzeti skrb za delo ljudskih knjižnic.

STANJE KNJIŽNIC NA TOLMINSKEM

Kakor drugod po Sloveniji, je tudi na Tolminskem ustanovila takoj po vojni skoraj vsaka vas svojo lastno knjižnico. Danes so to le še zbirke knjig, ki skoraj v nobenem primeru niso presegle števila tristo, ki sestojijo v celoti iz mrtve zaloge in ki nimajo prav nobene možnosti za nadaljnjo rast. Zato pravzaprav niso več knjižnice, saj ne morejo služiti svojemu namenu. Pred seboj imam sezname knjig štirih takih knjižnic iz štirih vasi na Bovškem. Prosila sem zanje zato, da bi skušala ugotoviti, če obstoja možnost medsebojne izmenjave

fondov. Z izjemo knjižnice na Žagi, ki ima približno tretjino svojih knjig iz predvojnega časa, so knjige povsod iste, zato bi tudi zamenujava ne bila rešitev. Knjige bi torej morale prihajati na vas iz večjih centrov, tam pa bi morale knjižnice biti toliko močne in tako urejene, da bi to nalogo zmogle. Da bi ugotovila njihovo stanje, sem jih prosila za odgovor na vrsto vprašanj in sporočili so mi takole:

Knjižnice v Bovcu, Kobaridu in Mostu na Soči so vse tri last prosvetnega društva, ki tudi, praviloma, skrbi zanje.

Knjižnica v Bovcu je poleg tega prejela do konca avgusta 12.120 din izposojevalnine in ji je obljubljen večji znesek od SZDL Bovec. Njena knjižna zaloga znaša 1960 knjig, od teh so jih letos nabavili 12. Citateljev imajo 115, povprečno izposodijo 300 knjig mesečno. Knjižnica se nahaja na trgu v prostorih bivše gostilne, ima delno opremo in posluje dvakrat na teden po 3 ure. Vodi jo zasebnica s popolno srednjo šolo in prejema za svoje delo 1000 dinarjev honorarja mesečno. Knjižnica nima upravnega odbora. Zanimanje za knjige in knjižnico je v Bovcu veliko, saj imajo na tem polju bogato tradicijo. Svojo prvo knjižnico so ustanovili že leta 1878 in jo kasneje dvakrat obnovili, prvič po požaru, drugič po vojni. L. 1925, ko so Italijani prepovedali vsako prosvetno delovanje, pa je predsednik društva zaidal omaro s knjigami vred in to je po dvajsetih letih postalo osnova sedanje knjižnice. Zato bi se v Bovcu ob boljših pogojih knjižnica mogla lepo razvijati. Vendar je med člani knjižnice najmanj mladine (18—25 let). Verjetno je temu vzrok knjižni fond, ki se prepočasi obnavlja.

Knjižnico v Kobaridu je do nedavnega vzdrževalo DPD Svoboda, vendar sredstva niso zadoščala in tako je počasi v njej življenje popolnoma zamrlo. Letos so jo na novo odprli na pobudo občinskega ljud-

skega odbora, ki se je tudi obvezal, da bo honorar za knjižničarko in druge stroške kril iz svojih sredstev. Za leto 1960 je knjižnica prejela 50.000 dinarjev. Knjižni fond obsega 1445 knjig, od katerih so jih letos nabavili 60. Knjižnica ima 150 bralcev in izposodi mesečno 250 knjig. Nahaja se v kulturnem domu, ima novo opremo, vendar potrebuje še eno knjižno omaro. Posluje dvakrat tedensko. Knjižnico vodi uslužbenka tovarne igel v Kobaridu in prejema za svoje delo 3.000 dinarjev honorarja mesečno.

Knjižnica nima svojega upravnega odbora. Problemi v zvezi z njo se obravnavajo na sejah upravnega odbora celotnega društva.

Knjižnica v Mostu na Soči je tudi društvena in se vzdržuje iz izposojevalnine. Letos niso prejeli od nikogar nobenega dinarja podpore. Knjižni fond za odrasle šteje 1628 knjig, za pionirje 429, skupaj 2057 knjig. Zanimivo je, da so od l. 1956 do danes nabavili na Mostu samo 28 knjig, medtem ko so jih v Bovcu v istem času nabavili 400. Vsled pomanjkanja sredstev torej letos niso nabavili na Mostu niti ene knjige. Število bralcev je različno: poleti manjše, pozimi večje, povprečno 35 odraslih in 42 pionirjev. Povprečno izposodijo približno 120 knjig mesečno iz obeh oddelkov knjižnice. Knjižnica se nahaja v prostorih prosvetnega društva, in sicer v sobi za odrom. Oprema je zadostna. Knjižnico vodi predsednik prosvetnega društva, po poklicu učitelj. Za svoje delo ni honoriran. Poslujejo ob nedeljah po eno uro. Upravnega odbora nimajo.

To so tri knjižnice, ki bi morale biti občinske, pa niso v stanju, da bi prevzele to dolžnost in trenutno nimajo tudi prav nobenih perspektiv za bodočnost. Člani sosveta za knjižnice pri Svetu za prosveto OLO Gorica so osebno posredovali pri občinskih ljudskih odborih. Iz poročil pa je razvidno, da je v glavnem ostalo le pri ob-

ljubah. Treba bo v bodoče še posredovati.

Poleg knjižnic v Bovcu, Kobaridu in Mostu ni Soči delujeta v Baški grapi dve knjižnici, ki sta ju ustanovili in skrbita zanj tuvarna lesnih izdelkov »Krn« v Klavžah pri Podmelcu in tekstilna tovarna »Bača« v Podbrdu. V Klavžah nabavljajo knjige redno in so poverili nalogo ureditve knjižnice neki tovarniški uslužbenki. Ta je prišla po strokovne napotke v tolminsko knjižnico. V Podbrdu je knjižnica last sindikalne podružnice tovarne »Bača«, ki jo vzdržuje in ji je za leto 1960 dodelila dotacijo v znesku 50.000 dinarjev. Knjižna zaloga šteje za enkrat šele 276 knjig. Število bralcev je 71, mesečno izposodijo samo 15 knjig. Knjižnica se nahaja v pisarniških prostorih tovarne, ima primerno opremo in posluje dvakrat tedensko. Vodi jo uslužbenka tovarne, ki za svoje delo ni honorirana.

Ti dve knjižnici bi se praviloma morali dalje razvijati, ker bosta prav gotovo imeli vedno zagotovljena določena finančna sredstva, poleg tega pa delujeta v delavskih središčih, ki se iz leta v leto širita. Tam bo potreba po knjigi prav gotovo čedalje močnejša. Vprašanje pa je, koliko so te knjige dostopne drugim prebivalcem vasi.

Ljudska knjižnica v Tolminu se iz leta v leto enakomerno razvija. Knjig ima inventiziranih 6776, približno 200 pa jih še niso vpisali, ker jih trenutno nimajo kam postaviti. Letos so nabavili 312 knjig in bodo tako presegli lanski prirastek, vendar je to za potrebe občutno preizkorno število. Vpisanih čitateljev je 1562, od teh prek 1000 aktivnih. V letu 1960 se jih je na novo vpisalo 160. Število izposojenih knjig se je povzpelo v marcu do 2025. Če upoštevamo dejstvo, da je bilo doslej najvišje število izposojenih knjig 1070, vidimo, da se je promet po-

dvojil. Spomladi so, na zahtevo občinskega ljudskega odbora, nekoliko zvišali izposojevalnino, in sicer tako, da so prešli na dva odstotka vrednosti, medtem ko so prej računali izposojevalnino po straneh. Dotacije so prejeli za leto 1960 420.000 din za osebne izdatke, 85.000 din za materialne izdatke in 200.000 dinarjev za funkcionalne izdatke. Za potrebe knjižnice pa ta sredstva nikakor ne zadoščajo, saj morejo nabavljati vsa dela samo v enem izvodu, bralci pa čakajo večasih na noviteto tudi po cele mesece. Če pomislimo, da so knjižnice po drugih trgih na Tolminskem zelo šibke, vsled česar prihajajo v tolminsko knjižnico bralci celo od tam, in če upoštevamo dejstvo, da delujejo v Tolminu poleg osemletke še učiteljsiše, večerna politična šola, večerna ekonomska šola in da je v Tolminu veliko število delavcev in uslužbencev, je jasno, da bi knjižnica mora imeti večje možnosti za razvoj. Poleg premajhnih finančnih sredstev pa je velika ovira pri delu pomanjkanje kadra. V knjižnici vodi strokovno delo, administracijo in knjigovodstvo ena sama uslužbenka. To je pri tolikšnem prometu in pri knjižni zalogi, ki zdaj že dosega število 7.000 skoraj nevzdržno. Tako je postalo izposojevanje samo mehanično in administrativno delo, ker pri najboljši volji ni časa, da bi se knjižničarka vsaj deloma posvetila bralcem. Zaradi tega odpade seveda tudi možnost, da bi se aktivneje udeleževala v stroki, ker se le s težavo oddalji od svojega službenega mesta. Dala je sicer nekaj strokovnih nasvetov knjižničarkam iz Kobarida, Klavž, Nemškega Ruta in Podbrda, vendar so one prišle k njej, potrebno pa bi bilo, da bi jih tudi sama večasih obiskala, kar bi prav gotovo tudi moralno dobro vplivalo.

Takšna je v kratkem slika stanja knjižnic na Tolminskem. Da bi nas to v bodoče moglo zadovoljiti,

bo potrebno še mnogo dobre volje in mnogo požrtvovalnega dela. Vendar je semkaj vredno vlagati trud, ker tolminsko ljudstvo ljubi domačo besedo in si želi slovenske knjige, ki mu toliko let ni bila dostopna. To pa je najboljšo jamstvo, da delo ne bo zaman.

M. F.

DELO REPUBLIŠKE KOMISIJE ZA KNJIŽNICE

Komisija za knjižnice, ki jo je imenoval Svet za kulturo in prosveto LRS na svoji 6. redni seji 25. septembra 1959, je na svojih sejah razpravljala o raznih aktualnih vprašanjih s področja ljudskih in znanstvenih knjižnic in je nato svoje sklepe in predloge posredovala Svetu za kulturo in prosveto LRS.

Najprej je proučila dodelitev obveznih primerkov študijskim knjižnicam in predložila Svetu za kulturo in prosveto LRS tri predloge. Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije je to vprašanje dokončno rešil z Odlokom o obveznem pošiljanju tiskov študijskim knjižnicam. Zmagalo je načelo, naj dobi celotni ali delni obvezni primerki po ena študijska knjižnica v okraju. Kljub temu, da so bile s tem odlokom prizadete nekatere naše odlične študijske knjižnice, pomeni odlok veliko pridobitev za večino slovenskih študijskih knjižnic.

Na eni izmed sej so člani komisije pregledali predmetnik in učni načrt knjižničarske skupine na Višji pedagoški šoli v Ljubljani in dodali svoje pripombe. Govorili so tudi o anketiranju šolskih knjižnic in o opremi knjig z oznako o decimalni klasifikaciji. Vprašanje opreme knjig po DK je ostalo še odprto, dočim je vrašalna pola, na katero bodo odgovorile nekatere šolske knjižnice, že sestavljena. Anketo o šolskih knjižnicah in analizo o tem vprašanju bo z po-

močjo Zavoda za statistiko LRS izvedel Zavod za proučevanje šolstva LRS.

Izredno važno delo je opravila komisija, ko je pregledala osnutek republiškega zakona o knjižnicah in dala k njemu svoje pripombe.

Komisija ima sedaj v načrtu, da bo pregledala delo predavateljev, ki predavajo knjižničarstvo na učiteljskih.

M. S.

SEMINAR ZA VODJE LJUDSKIH KNJIŽNIC V GORIŠKEM OKRAJU

Na pobudo Sveta Svobod in prosvetnih društev okraja Gorica in s sodelovanjem Študijske knjižnice v Novi Gorici je prišlo do dvodnevne (29. — 30. januarja 1960) seminarja za vodje ljudskih knjižnic predvsem na sedežih občin v goriškem okraju. Seminar je bil istočasno z večdnevni seminarjem za režiserje.

Deset ur predavanj so izpolnile teme, ki so skušale kratko, pregledno in kar se da kompleksno obdelati problematiko knjižničarstva. Tako je bil obravnavan proces obdelave knjige od nakupa do izpisoje, vključno s tipologijo bralca, prostim pristopom, propagando itd. To prvo skupino predavanj so zaključile praktične vaje iz inventarizacije, katalogizacije ter klasifikacije. V drugi skupini je bila predmetno okvirno obdelana problematika v zvezi s prostori, opremo ter zaščito knjige, hkrati pa tudi orisan lik knjižničarja in njegova izobrazba in podan še kratek pregled razvoja tiska, knjige in knjižnic, ki ga je spremljalo predvajanje nad 100 diapozitivov. Za zaključek so si udeleženci ogledali Pionirsko knjižnico v Novi Gorici, kjer so se na kratko seznanili z načinom dela v taki knjižnici ali v mladinskih oddelkih ljudskih knjižnic.